

HÚSZ ÉVES AZ OMKDK ÚJ KÖNYVBESZERZÉSEK CÍMŰ JEGYZÉKE

Móra László

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

1971-ben 20. évfolyamába lépett a könyvtárunk új szerzeményeit feltáró kiadvány, melynek első száma Az Országos Műszaki Könyvtár Új Beszerzések Jegyzéke címen 1952-ben jelent meg. Az évforduló alkalmat nyújt arra, hogy az újdonságainkat publikáló könyvjegyzék multját áttekintsük, vizsgáljuk, megfelel-e rendeltetésének, s így a tapasztalatok birtokában a kellő tanulságok levonásával fejlődését elősegítsük.

Kisérletek a multban

A könyvtárak gyarapodásának, a beszerzett könyvek adatainak közreadása régi szokás, a könyvtári címjegyzékekkel, kódkatalógusokkal már a könyvnyomtatás kézműipari szakaszában találkozunk /pl. az oxfordi Bodleiana katalógusai, 1600 - 1620/. A felvilágosodás idején a könyvtárak nyilvános használatért vívott harc szolgálatába állítják anyaguk közreadását. Egy-egy jelentős könyvgyűjteményről kiadott címjegyzékek elősegítették a katalógizálás elméleti-módszertani problémáinak kifejlődését /pl. J.M. FRANCE Lípcebén 1750-1756-ban készített katalógusai/.

E nyomtatott címjegyzékek nagy szolgálatot tettek a könyvtárak székhelyétől távol élő és a külföldi olvasók számára. A kutatók szélesebb körében hosszú ideig a könyvtári címjegyzékek, kódkatalógusok töltötték be a bibliográfia szerepét, és így a mai értelemben vett tájékoztatás legfőbb eszközének számítottak. A mult század végén, de századunk elején is a szakkönyvtárak anyagát feltáró katalógusok - pl. a Műegyetemi Könyvtár nyomtatott címjegyzékei /1874, 1893, 1910 és 1927/ - a műszaki irodalom átfogó bibliográfiáinak számítottak.

Ezen az uton járt az ország másik nagy műszaki könyvtára, az OMKDK elődje, a Technológiai Könyvtár, amikor 1931-ben megindított időszak kiadványában, a Műszaki Bibliográfiai Közleményekben új beszerzéseit publikálta /1. ábra/. A negyedévenként megjelenő füzetek,

A MAGYAR KIRÁLYI TECHNOLÓGIAI INTÉZET
NYILVÁNOS KÖNYVTÁRA

A KÖNYVTÁR FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ

MŰSZAKI BIBLIOGRÁFIAI
KÖZLEMÉNYEK

14 FÜZET

TARTALOM:

1. EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.
2. TECHNIKAI KÖNYVTÁRAK KORSZERŰ PROBLÉMÁI.
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TECHNOLÓGIAI KÖNYV-
TÁRRÁ.
3. MŰSZAKI BIBLIOGRÁFIA:
 - 67 Gyáripari (mechanikai) technológia.
 - 672.4 Bádógosipar.
 - 674 Faipar.
 - 675 Bőripar.
 - 676 Papíripar.
 - 677 Textilipar.
 - 678 Kaucsuk- és gumiipar.
 - 679 Plasztikus és műanyagok ipara.

KIADJA
A TECHNOLÓGIAI KÖNYVTÁR BARÁTAINK EGYESÜLETE
BUDAPESTEN
1936.

1. ábra

Műszaki Bibliográfiai Közlemények
/1936/

melyeket a Technológiai Könyvtár Barátainak Egyesülete megbízásából KÁPLÁNY Géza szerkesztett, a könyvtár új szerzeményeit a Dewey-féle tizedesrendszerű szakbeosztás alapján közölte. Az egyes szakcsoportok élén a magyar nyelvű irodalom állt, ezt követték az idegen nyelvű művek, megjelenésük kronológikus sorrendjében. A füzeteket az Egyesület tagjai tagilletményként kapták, de az egyes számok a könyvtárban is megvásárolhatók voltak, egy pengős áron. A bibliográfiai füzetek közreadása a könyvtár látogatottságát erősen megnövelte; míg 1930-ban 22 767 látogató 33 479 kötetet használt, ez a szám 1932-ben 33 508 látogatóra és 53 513 kötetre emelkedett. Az új beszerzéseket publikáló közlemények nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a Technológiai Könyvtár a harmincas években mind a gyáripár, mind a közép- és kisipar, a mérnökök és műszaki érdeklődésű olvasók számára oly szellemi központot alkotott, amely a látogatókat nem csupán atmoszférájával kötötte le, hanem sajátos biblioszférával vette körül.

A könyvtár új szerzeményeit - a decimális rendszer eredeti brüsszeli sémájában - közreadó nyomtatott katalógusok tehát a technikai irodalom iránti érdeklődés felkeltéséhez és ébrentartásához hatékony eszköznek bizonyultak. Feladatukat KÁPLÁNY Géza így fogalmazta meg: "Jó katalógus, illetve helyes címfelvétel, mint tájékoztató adathalmaz, mondhatjuk: hű tükörképe nem csupán az illető könyvtár állományának, hanem azon belül minden egyes könyvvegyed individuális sajátosságainak." Ha tehát a könyvet alakilag és tartalmilag így leírtuk, egyúttal a könyv felől már előzetesen pontos információt adtunk az olvasó részére anélkül, hogy az illetőnek a könyvet fel kellene mutatnunk. A katalógus funkciójának polgári értelmezésén, a könyvek identifikálásán túlmenően, a szocialista könyvtárelmélet aktív szerepet ró a katalógusokra: vállalniuk kell a tájékoztatás, a nevelő, irányító feladat betöltését az olvasók széles köre részére.

Az aktív könyvtári tájékoztatásnak egyik ilyen fontos eszköze az OMKDK állományába vett új könyvek bibliográfiai pontossággal leírt adatainak közlése és céltudatos terjesztése. E feladatnak könyvtárunkban - mint fentiekben láttuk - jó hagyományai voltak, és a megkezdett úton haladt, amikor 1952 augusztusában kiadta és azóta is rendszeresen publikálja az újonnan beszerzett művek címjegyzékét.

Formai és tartalmi változtatások

Ha visszapillantunk a múltra, láthatjuk, hogy sok alaki és tartalmi változáson ment át a két évtized során, míg eljutott fejlődése mai fokára. Az Országos Műszaki Könyvtár Új Beszerzések Jegyzéke 1.évf. 1.számára még kezdetleges formában, gyenge minőségű papíron jelent meg. A jegyzékben közölt legelső mű azonban már a könyvtári munka változását szimbolizálja:

002.6
025.5
651.5

C 26375

Collison, R.I.

Information services. Their organization and
administration. Repr. London, 1952, Clarke.

III, 80 p. 1952. VIII. 15.

ÁKV.3

18,- Ft

A mű tárgyat kifejező ETO-jelzetet és a használatához szükséges raktári jelzetet a könyvről adott részletes információ /szerző, cím, alcím, megjelenés adatai stb./ követi. Az első füzetekben a címleírásokban még a kereskedelmi adatok /pl. ÁKV. 3.sz. bolt, ár/ is szerepelnek. Az új beszerzésű hazai és külföldi könyvek címei decimális sorrendben, kéthasábosan következnek. 1952 októberétől a tájékoztató a fedőlap verzőjén betűrendes tárgymutató könnyíti meg, 45 csoportban a címek megfelelő lapszámára utalva. Az első években /1952-1954/ havonta kb. 90 lap terjedelemben megjelenő füzetek évi kb. 3000 könyv címleírását tartalmazzák. 1955-ben, a 4.évf. 3.számától kezdve, a jegyzék melléklettel bővül. E mellékletnek, a Műszaki Könyvek Figyelőjegyzékének megjelentetését a szerkesztést végző OMK Feldolgozó Osztály azzal indokolja, hogy az állománygyarapítás munkáját kívánja megkönnyíteni a szakkönyvtárak számára, amikor folyamatosan közreadja a folyóiratokból összegyűjtött könyvek ajánló jegyzékét, amelyek az OMK állományában nincsenek meg. Az olvasók aktivizálását célozza a szerkesztő felhívása, hogy a felhasználók a jegyzék gyakorlati értékét vagy hiányosságait feltáró véleményükkel keressék meg az OMK-t.

1956-ban a kiadvány címe Az OMK Új Külföldi Beszerzéseinek Jegyzékére változott, és ennek megfelelően csak a külföldi műszaki irodalmat tartalmazta /2. ábra/. Ugyanis az OMK - mint a műszaki termelési könyvtári hálózat központja - elsősorban a valutaigényes könyvek beszerzéséhez és a devizakeret egyszerű felhasználásához kíván segítséget nyújtani, amikor közreadja az általa már beszerzett devizás könyvek jegyzékét. A művek továbbra is az ETO-jelzetek sorrendjében következnek, az egyes csoportok, témák azonban még nincsenek elhatárolva, így nem eléggé áttekinthetőek. Ezen némileg segít az első lapon közzétett betűrendes mutató, amely az eddiginél már részletesebb. A címlap ezekben az években nyomdai uton, tetszetős kivitelben készül, a jegyzékek belső oldalainak sokszorosításában azonban nincs jelentős változás.

**AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR
ÚJ KÜLFÖLDI BESZERZÉSEINEK JEGYZÉKE**

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR, BUDAPEST VIII. JÓZSEF KÖRÚT 6

VII. évfolyam, 10. szám — 1958. október

2. ábra

**Az Országos Műszaki Könyvtár
Új Külföldi Beszerzéseinek Jegyzéke
/1958/**

1958-ban ünnepli a könyvtár 75 éves fennállását. A József körúti épületből átköltözik mai székházába és a szerzeményi jegyzék címlapjára is rákerül új otthonának, a Múzeum utcai palotának stilizált rajza. A jubileum évében az állomány kerekén 160 000 könyv, 15 000 folyóirat és 100 000 fordításmásolat. Az új beszerzéseket havonta felsoroló jegyzékek az évi 10 000 kötetes beszerzésből mintegy 3500 értékes külföldi könyv teljes címadatait közlik. 1962-ben a jegyzék fedőlapjára az OMKDK új emblémája kerül, s elmarad róla a "Kézirat gyanánt" kifejezés. 1963 - 1964-ben az OMKDK Könyvosztálya szerkesztésében megjelenő jegyzék már évi kb. 4500 új beszerzésű könyvről nyújt tájékoztatást, a mellékletben pedig kb. 2500 devizás könyv megrendeléséhez közli a cím- és kereskedelmi adatokat.

Az újdonságokat publikáló kurrens katalógus szerkezetében fontos változásokat hoz az 1965. esztendő. Az időközben megalakult Könyvtári Igazgatóság ebben az évben a jegyzéket értékes szolgáltatássá fejleszti, amely egyesíti a kötetkatalógus áttekinthetőségét a cédulakatalógus felhasználásának előnyeivel. Az egyoldalas nyomással készült lapokon az egyes tételeket perforálással elválasztják, így a címleírások könnyen szétcsedhetők és figyelőlapok vagy pedig kartonokra ragasztott cédulakatalógusok, esetleg központi katalógusok készíthetők belőlük. Külföldön, elsősorban a Szovjetunióban és Amerikában, a könyvtárosok a nemzeti bibliográfiák hasonlóan előállított címfelvételeit kívágták és felragasztották kartonokra, s így magas színvonalon álló címfelvételekhez jutottak. A jó példa követésével az OMKDK lehetővé tette, hogy saját, korszerűen elkészített címleírásait az üzemi, vállalati és kutatóintézeti könyvtárak a továbbiakban ne csupán példaként, hanem azokat katalógusaikba beépítve használhassák fel, ezáltal munkájuk jelentősen meggyorsul.

A mai szerkezet kialakítása

A formai változásokkal egyidejűleg kialakul az Új Könyvbeszerzések mai szerkezete is. A könyvtár újból valamennyi be-

szerzését, a hazai és külföldi könyveket egyaránt 11 sorozatban közli, pl. III. Matematika, fizika, mérés- és műszertechnika, automatika; IV. Kémia, vegyipar, élelmiszeripar; VIII. Geológia, bányászat, kohászat stb. /3. ábra/. Az önálló sorozatokat tartalmazó időszak kiadvány most már kéthavonta jelenik meg, azonban kétszeres terjedelemben, évente mintegy 7000 szakkönyv, monográfia, kutatási jelentés és kongresszusi kiadvány pontos és részletes címadataival. Az ötletes szerkezet révén az egyes sorozatokat külön is meg lehet rendelni, /a sorozatok évi 10 forintos előfizetése esetén kb. 600 - 800 könyv. ETO-jelzetekkel ellátott pontos címleírását kapiák: így egy mű katalóguscédulája kb. 1 - 1,5 fillérbe kerül./ 1965 -1968-ig 300 példányban, 1969-ben 450 és 1970-től 500 példányban készültek a jegyzékek, a növekvő igények kielégítésére.

1966-ban a felhasználók gyorsabb tájékozódásához az egyes sorozatok élére ETO szerinti tartalomjegyzék került, a borítófedél hátsó belső oldalán pedig összesített tárgymutató az ETO-jelzetek sorrendjében jelezte, hogy az egyes szakcsoportok melyik sorozatban szere-

ÚJ KÖNYVBESZERZÉSEK

1971. XX. évf. 1. sz.

III. MATEMATIKA. FIZIKA. MÉRÉS- ÉS MŰSZERTÉCHNIKA. AUTOMATIKA

TÁRGYMUTATÓ A SZOROZATOKHOZ AZ ETO SZÁMOK SORRENDJÉSEN

51.....	Matematika
517.....	Analízis
519.....	Valószínűségszámítás
52.....	Geometriai
531.....	Szilárd testek mechanikája
532.....	Polyadékok mechanikája
533.....	Légemű testek mechanikája
534.....	Mechanikai rezgések. Hangtan
535.....	Fénytan, optika
536.....	Hőtan, termodinamika
537.....	Villamosság
538.....	Mágnesség. Váltakozó áramok
539.1.....	Atomfizika
539.2.....	Molekularendszerek szerkezete
62-50.....	Szabályozás- és vezérléstechnika
62-505.....	Visszacsatolás
62-52.....	Automatika
681.3.....	Adatfeldolgozó gépek
681.3.06.....	Programozás
681.31.....	Komputerek
681.32.....	Digitális rendszerek

007.52 517.12 C 94217
621.374

016:535.37 C 90498/2

KOHAVI, Zvi
Switching and finite automata theory.
New York etc. (1970.) XIII, [2],
592 p. 24 cm.

PASSWATER, Richard A.
Guide to fluorescence literature.
2. vol. New York - Washington - London,
IFI/Plenum, 1970. [8], 369 p. 26 cm.

/MialcGraw-Hill computer science ser./
Bibliogr. fejezetenként.

3. ábra

Új Könyvbemutatók
III. sorozat
/1971/

pelnek. 1968 - 1969-ben a kiadvány szerkesztésén a Könyvtári Igazgatóság két osztálya osztozott: az Új Könyveszerzések a Feldolgozó Osztály, mellékletét a Gyarapítási Osztály állította össze. 1970-től a kiadvány gondozását a Feldolgozó Osztály egyedül végzi, mivel megszűnt a Műszaki Könyvek Figyelőjegyzéke, helyette az Új Könyveszerzések mellékleteiben az OMKDK egyéb állományegységeiről /folyóiratok, egyetemi és szakoktatási jegyzetek, időleges értékű műszaki kiadványok/ nyújt tájékoztatást.

Amikor a Könyvtári Igazgatóság 1970-ben elhatározta, hogy az egyéb állományegységek legfrissebb beszerzéseiről is tájékoztatja olvasóit, az a felismerés vezette, hogy a műszaki egyetemek, főiskolák és felsőfokú technikumok, valamint a különböző szakoktatási tanfolyamok jegyzetei a hallgatók tanulási igényei mellett a termelésben és kutatómunkában dolgozó értelmiségiek és szakmunkások ismereteinek bővítését is szolgálják. Az állományban meglévő nem hagyományos dokumentumokat /időleges értékű műszaki kiadványok/ az OMKDK Feldolgozó Osztálya gépi uton, gyorsított eljárással készült kötetkatalógusokban tárja fel. Mivel e katalógusok csupán néhány példányban készülnek, és csak a könyvtár olvasótermeiben találhatók, szükséges, hogy az újonnan beszerzett oktatási, időleges stb. anyagot is publikáljuk az Új Könyveszerzések mellékleteiben. A mellékletekben közzétett jegyzékek előállításához a Supertypor 8500-as írőautomatával készült lyukszalagkártyákat, mint adathordozókat kamatoztatjuk.

A jegyzék hasznosításának módjai

A szerkesztés szellemi és technikai módszereinek ismertetése után felvetődik a kérdés, vajon a ki-

advány milyen szükségletet elégít ki, és megéri-e a ráfordított energiát? Mielőtt a felhasználók szempontjait mérlegelnénk, előrebozsátjuk, hogy a kiadvánnyal az OMKDK is sokat nyer: a több száz példányban készült katalógusnál a feldolgozó könyvtáros felelőssége megnő, nagyobb erőfeszítésre sarkall a nagy példányszámban történő publikálásból szükségszerűen következő olvasói bírálat, szakmai kritika lehetősége. Nem mindegy, hogy egy katalógus használóinak köre a könyvtár potenciális olvasóira korlátozódik, vagy pedig számot tart a hazai - esetleg külföldi - szakemberek és intézmények érdeklődésére is. Nem szorul bővebb bizonyításra tehát, hogy a szélesebb körű publikálás a feldolgozóktól fokozott energiárafordítást, nagyobb szervezettséget és munkamegosztást, színvonalas minőségi munkát követel.

Az Új Könyveszerzések rendeltetése, hogy az OMKDK anyagának publikálásával a felhasználókat munkájukban támogassa. Ezt a következőkkel érheti el:

1. Egy nagyobb könyvtár anyaga általában mindig ösztönzést ad kisebb könyvtárak állománygyarapításához. Az újonnan megjelent és beszerzett művekről szolgáltatott információk révén a szakkönyvtárak tervszerű fejlesztéséhez és állományépítéséhez nyújt segítséget.

2. De értékes támogatást jelent a visszatekintő beszerzéseknél

is, amely rendszeres feladatként jelentkezhethet. Nemcsak az új könyvtárak alapítása esetén vetődik fel szükségessége - ez is gyakran előfordulhat - hanem a profilváltozásoknál, bővítéseknél, nagyobb fejlesztés esetén a könyvtáros mindig visszanyúl a korábbi esztendő könyvterméséhez. Ettől függetlenül is, időnként érdemes egybevetnie az évek során esetleg spontán felgyűlt állományát a külső mércével szolgáló nagykönyvtári jegyzékekkel, valamint a központi újdonságkatalógussal, az OSZK szerkesztésében megjelenő Külföldi Könyvek Országos Gyarapodási Jegyzékével.

3. A nagykönyvtári szervezetben nagyüzemi munkamegosztás alapján készülő cimfelvételek módszertanilag tanulságosak, a közölt eljárások például szolgálhatnak és megkönnyítik a megfelelő segédkönyvekkel nem rendelkező kisebb szakkönyvtárak munkáját /pl. névkiegészítésekkel, címfordításokkal stb./. A jegyzékben közreadott címlírások mintegy modellt nyújtanak, mert a felhasználók nem csupán címeket kapnak, hanem mintákat, utmutatásokat a különleges gyűjteményegységek sajátos feldolgozásához.

4. Az Új Könyvbeszerzések címlírásai mindig tartalmazzák a könyvekben megtalálható irodalomjegyzékeket /rejtett bibliográfiákat/, így az irodalomkutatások, szakbibliográfiák összeállításánál jó szolgálatot tehetnek, amikor felhívják a szakember figyelmét egy-egy standard munkához felhasznált vagy ajánlott szakirodalomra. Mivel az Új Könyvbeszerzések a könyvtár legfrissebb hazai és külföldi anyagát szakosított sorozatokban és ezen belül az ETO-jelzetek szigorú sorrendjében közlik, lényegében kurrens műszaki-gazdasági bibliográfia szerepét is betöltik.

5. Az OMKDK kiemelt szerepet tölt be az ország szakkönyvtári hálózatában. Jelentőségének megfelelően a beszerzésre fordított összegek is általában nagyobbak, mint a többi könyvtárban, s mindez a gyarapodás mennyiségében is tükröződik.

A beszerzések között nagyon sok az országban kevés helyen, vagy egyetlen példányban szereplő könyv, folyóirat, tehát a róluk tájékoztató cimjegyzék hasznos vállalkozás e ritka és nehezen hozzáférhető anyag könyvtárközi kölcsönzés útján történő hasznosításához.

6. Az új beszerzéseket szakrendben publikáló jegyzék lehetővé teszi az OMKDK anyagának tartalmi elemzését, vizsgálódásokat a fejlődés helyes irányának kitűzésére, s így a jegyzékek forrásértéke vitathatatlan az OMKDK, de a hazai szakkönyvtárak számára is.

Előfizetések - következtetések

A fentiekben vázoltak indokolják a kiadvány iránt megnyilvánuló érdeklődést, melyet az előfizetők és az általuk megrendelt sorozatok számával igazolhatunk.

lunk. 1971 januárjában 364 előfizető 1536 sorozatot rendelt meg. Az előfizetők tagozódását az 1. táblázat szemlélteti.

1. táblázat

Előfizetők tagozódása

Intézmény	Előfizetők	%
Műszaki termelőüzem, gyár, vállalat könyvtára	130	38
Ipari kutató- és tervezőintézet, tájékoztató szerv	90	24
Felsőfoku tanintézetek /műszaki egyetemek, technikumok/ tanszéki és az MTA tanszéki-kutatóhely könyvtárai	90	24
Közművelődési /megyei, járási/ könyvtárak, kiadók	34	9
Egyéni előfizetők	20	5
Összesen	364	100

Az Új Könyvbekerzések tehát elsősorban a termelőüzemek szak-könyvtárainak munkaeszköze, de jelentős számban használják a kutató- és tervezőintézetek, valamint a műszaki felsőoktatás tanszékei. Figyelemreméltó, hogy a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékei közül csaknem a fele /43 tanszék/ járátja az Új Könyvbekerzéseket, a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem tanszékeinek egyharmada, 10 tanszék fizet elő a kiadvány sorozataira. Érdekes, hogy aránylag szép számmal érdeklődnek az ONKDK beszerzéseiről a vidék közművelődési könyvtárai: Békéscsaba, Eger, Győr, Hatvan, Hódmezővásárhely, Kaposvár, Kecskemét, Szeged, Szolnok, Pápa, Veszprém stb. megyei, illetve járási könyvtárai. Kitérítendő, hogy például az MSZMP Politikai Főiskolája, valamint Társadalomtudományi Intézete valamennyi sorozatunkra előfizet. Rájuk kívül még 33 előfizető járátja mind a 11 sorozatot, közöttük olyan jelentős gyárak, üzemek műszaki könyvtárai, mint pl. az Almásfüzitői Timföldgyár, a Dorogi Szénbányák, a Salgótarjáni Bányagépgyár, a Csepel Vas- és Fémművek, az Ózdi Kohászati Művek, a Magyaróvári Timföld- és Műkorundgyár stb. /Nem fizet elő a jegyzékre pl. a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára és az MTA Könyvtára./

Az 1970. évi előfizetők és az egyes sorozatokban közölt művek számadatait a 2. táblázatban foglaltuk össze.

Az adatokat diagramon is szemléltetve, az alábbi következtetésekre jutunk. Legtöbb a matematika, fizika, mérés- és műszertechnika, automatika irodalmát tartalmazó sorozatok megrendelőinek száma. Meglepően nagy az érdeklődés az ipargazdaság, az üzemszervezés, továbbá az elektrotechnika, elektronika, híradástechnika, valamint a gépészet

2. táblázat

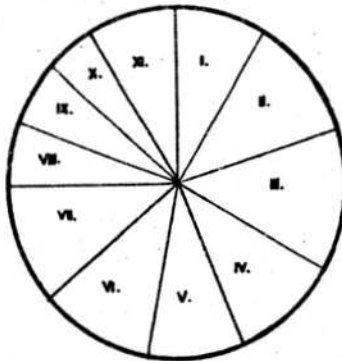
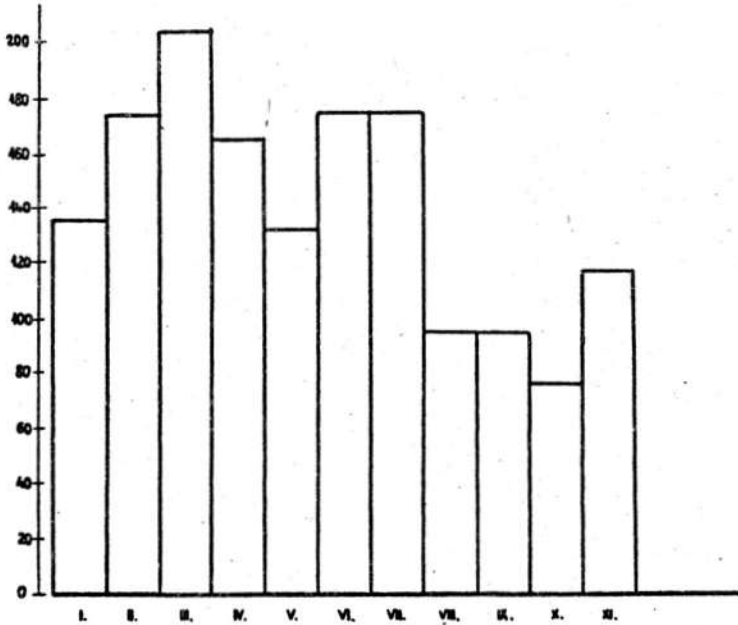
A megrendelt sorozatok száma és a közölt művek közötti

összeüggések

A sorozatok megnevezése	Megrendelt sorozatok		Közölt művek	
	száma	%	száma	%
I. Dokumentáció. Könyvtárügy. Tudományos munka	135	8,7	590	6,7
II. Ipargazdaság. Üzemszervezés	174	11,3	1360	15,0
III. Matematika. Fizika. Mérés- és műszertechnika. Automa-tika	204	13,2	1770	20,0
IV. Kémia. Vegyipar. Élelmiszer-ipar	165	10,7	1160	13,2
V. Energiagazdálkodás. Tüzelés-technika	131	8,5	290	3,5
VI. Elektrotechnika. Elektronika. Híradástechnika	174	11,3	920	10,5
VII. Gépészet	172	11,2	660	7,5
VIII. Bányászat. Kohászat. Geológia	95	6,1	520	5,9
IX. Közlekedés	94	6,1	370	4,2
X. Könnyűipar	75	4,8	240	2,9
XI. Építészet. Építőiparok. Építőanyagipar	117	8,1	950	10,6
Összesen	1536	100,0	8830	100,0

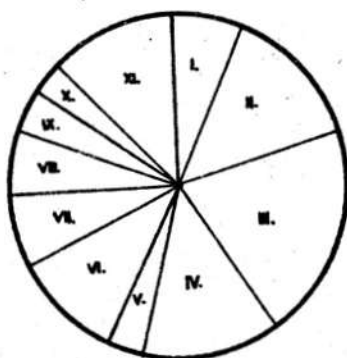
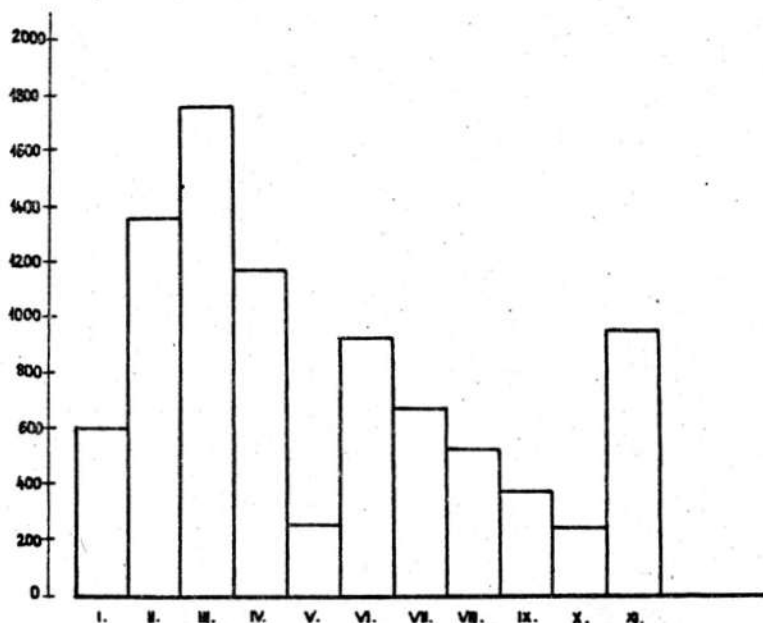
és a kémia, a vegyipar, az élelmiszeripar témájú könyvek iránt. Aránylag sokan fizetnek elő a dokumentáció, könyvtárügy, továbbá az energiagazdálkodás, valamint az építészet, építőipar, építőanyagok irodalmát közlő sorozatokra. Kisebb érdeklődés mutatkozik a bányászat, kohászat, valamint a közlekedés iránt, legkevesebben keresik a könnyűipari sorozatot /4. ábra/.

Az Új Könyvbeszerzések 1970. évi számaiban közölt művek mennyiségi megoszlását vizsgálva, azt találjuk, hogy az OMKDK a legtöbb könyvet a matematika, fizika, mérés- és műszertechnika területéről /20%/ szerezte be; nem sokkal kevesebb /15%/ az ipargazdaság, üzemszervezés, továbbá a kémia, vegyipar, élelmiszeripar tárgykörű beszerzés /13,2/. A sorozatokban az elektrotechnika, elektronika, híradástechnika, valamint az építészet, építőipar, építőanyagok irodalma egyenlő arányban, kb. 10-10%-kal szerepel. Nagyságrendben a gépé-

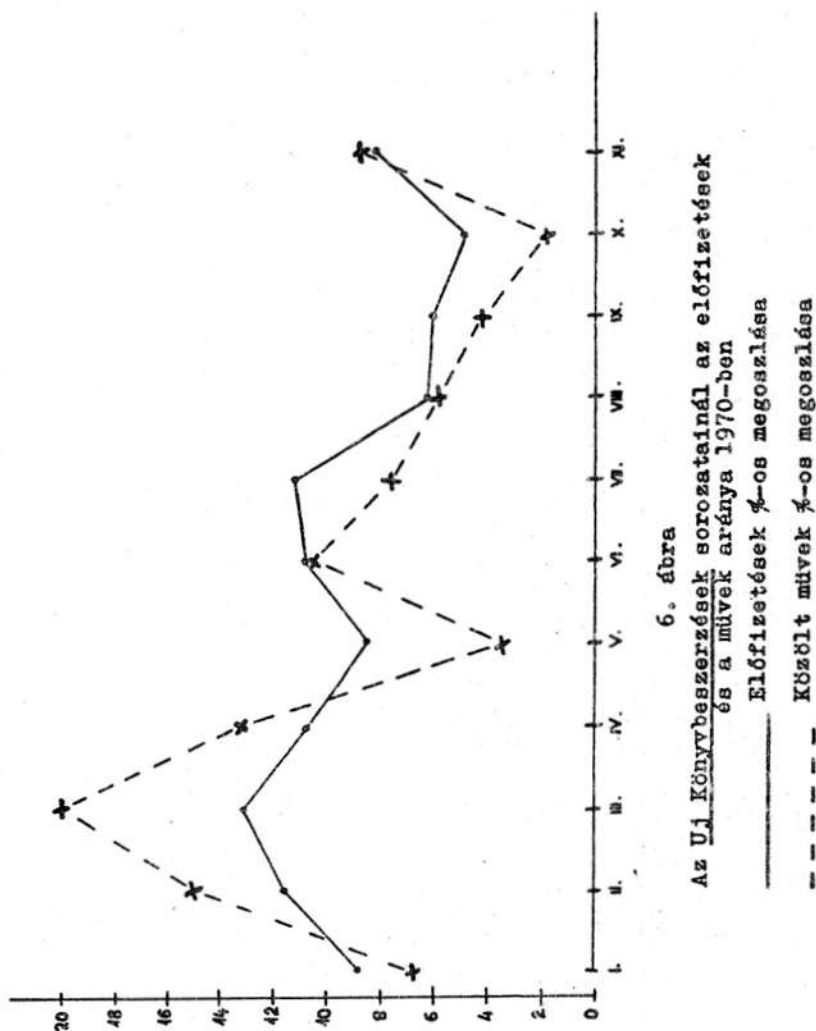
4. ábra

Az előfizetések megoszlása az Új Könyveszerzések sorozataira 1970-ben

5. ábra

Az Uj Könyveszerzések 1970. évi sorozataiban
közölt művek száma

szet, majd a dokumentáció, könyvtárügy és a bányászat, kohászat könyvei következnek. Számszerűen legkevesebb művet a közlekedés, továbbá az energiagazdálkodás, valamint a könnyűipar területéről szerezték be /5. ábra/. Megjegyezzük, hogy az OMEDK beszerzése egyre inkább eltolódik a drága, sok devizát igénylő könyvanyag irányába és ez országos érdek, mert ezzel a kisebb szakkönyvtárak tehermentesülnek a drága könyvek megvételétől.

Ha vizsgálódásunknál az előfizetőket a valóságos igénynek vesszük, és összevetjük az Új Könyvbeszerzések sorozataiban közölt művek arányszámával, hozzávetőleges képet kapunk, hogy az egyes szakterületek iránt mutatkozó érdeklődésnek a beszerzett művek mennyisége mennyiben felel meg. Az egyes sorozatokat megrendelők százalékos megoszlását, valamint a sorozatokban publikált művek arányszámát feltüntető grafikumból /6. ábra/ megállapíthatjuk, hogy a 11 sorozat többségében nincs aránytalanság. Négy sorozatnál /II., III., IV. és XI./ a beszerzett művek aránya még nagyobb az érdeklődésnél, a sorozatok átlagánál - 5 sorozatnál - pedig kb. egyensúlyi helyzetet találunk /I., VI., VII., VIII. és IX./.

A jelentkező igényekhez viszonyítva eltérés, lemaradás csupán két szakterületen mutatkozik: az energiagazdálkodás és a könnyűipar irodalmánál, az utóbbinál azonban az igények számszerűleg is a legkisebbek. Az Új Könyvbeszerzések a fenténél sokoldalubb, részletesebb elemzéseket is lehetővé tesznek; így pl. a beszerzett anyag műfaji /könyv, monográfia, kutatási jelentés stb./ megoszlását, a könyvek megjelenési időrendjét, az egyes szakterületeken belüli anyag gyűjtőkör szerinti szóródását, különös tekintettel a szakkönyvtárak koordinálására stb. /E vizsgálódások cikkünk kereteit azonban meghaladják./

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a könyvbeszerzések gyarapodását folyamatosan publikáló kiadvány hasznos szolgáltatásnak bizonyult az évtizedek folyamán. Az állományba vett értékes anyagról pontos címléírásokkal, s a tartalmat kifejező ETO-jelzetekkel gyors információt nyújtott a műszaki-termelési könyvtári hálózat szakkönyvtárai és a műszaki értelemiség részére. Hatékonyságát fokozni kívánjuk, ezért 1971-től kiterjesztjük a közölt dokumentumok körét a könyvjellegű periodikumokra, a könyvtár anyagának teljesebb és differenciáltabb feltárása érdekében. Ezeknek az igen értékes anyagot tartalmazó műveknek részletes kötetleírásról adott információkkal kiadványunk hasznosságát növeljük. Meggyőződésünk, hogy az Új Könyvbeszerzések az ország egyik legnagyobb műszaki gyűjteményének propagálásával fontos feladatot töltenek be a műszaki könyvtárügy és a szakirodalmi tájékoztatás szolgálatában.

MORA, L.: Twenty years of the list New Book Acquisitions of the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre /OMKDK/

1971 sees the twentieth volume of the list New Book Acquisitions of the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre /OMKDK/, a periodical publication giving current information on the acquisitions of Hungary's largest collection of technical literature. Published first in 1952, the list had undergone several changes before it was given its present form.

Published bi-monthly, the publication lists the new acquisitions in 11 series, each covering a certain thematic field in the order of UDC numbers. It contains the bibliographical descriptions of a yearly average of 7 to 8 thousand books, monographs, research reports, etc. The pages are perforated so that each item can be removed and mounted onto a card to serve as a catalogue card if so desired.

In the form of machine-produced lists, supplements are giving information on other library holdings including university lecture notes, periodicals, ephemeral materials.

The 1536 subscribers to the various series of the list include libraries of industrial companies, plants, research and designing institutes, and institutions of technical higher education.

Giving a rapid information on the Library's new acquisitions, the list serves a very useful purpose. Its efficacy is to be increased in the future by a more differentiated listing of the rich material.

oo°oo

MORA, L.: 20 лет профильного издания: Список новых книг, приобретенных Венгерской центральной технической библиотекой и центром научно-технической информации

В 1971-ом году исполняется 20-летие создания: Список новых книг, приобретенных ВЦТБЦНТИ, дающий продолжительно информации об укомплектовании книжного фонда ВЦТБЦНТИ, являющейся одной из фундаментальных библиотек по технической литературе Венгрии. Первый номер издания вышел в 1952 году. В течение его 20-летнего развития список был несколько раз изменен до нынешней формы и вида.

Список выходит регулярно через каждые два месяца и содержит перечень приобретенных книг в 11 разделах, соответственно индексации УДК. В списке публикуются каталогизационные описания в среднем за год около 7-8 тысяч книг, монографий, докладов об исследовательских работах и т.п. Листы списка перфорированы, их можно легко разрезать, подклеивать на картон и из картонов можно составлять каталоги.

В приложении к списку в форме перечней, составленных машинным способом, даются дополнительные информации о других единицах фонда ВЦТБЦНТИ: о записях лекций, о периодиках, о технических изданиях временного значения.

На отдельные разделы Списка новых книг, приобретенных ВЦТБЦНТИ абонировались всего 1536 библиотек заводов, предприятий, исследовательских и проектных институтов и высших учебных заведений.

Список, дающий современную информацию об укомплектовании фонда ВЦТБЦНТИ, выполняет полезную задачу. Для повышения эффективности намечено более дифференцированное открытие богатого фонда.

§§

MÓRA, L.: Die Liste der Neuerwerbungen der Ungarischen Technisch-Wissenschaftlichen Zentralbibliothek und Dokumentationszentrum /OMKDK/ erscheint seit 20 Jahren

Die periodische Publikation Neuerwerbungen der Ungarischen Technisch-Wissenschaftlichen Zentralbibliothek und Dokumentationszentrum /OMKDK/, die die Zugänge einer der grössten ungarischen technischen Fachbibliotheken erschliesst, hat 1971 ihren 20-sten Jahrgang erreicht. Ihre erste Nummer erschien im Jahre 1952. Die Erscheinungsform der Liste hat sich während ihrer zwanzigjährigen Entwicklung öfters geändert, bis sie ihre heutige Gestalt erhielt.

Die regelmässig zweimonatlich erscheinende Publikation verzeichnet die neuerworbenen Werke in 11 DK-Gruppen geteilt. Es werden jährlich die Titelaufschriften von etwa 7-8000 Büchern, Monographien, Forschungsberichten usw. verzeichnet. Die Titelaufschriften erscheinen auf perforierten Blättern und können so ausgeschnitten und aufgeklebt auch für Katalogzwecke verwendet werden.

Die Beilagen zum Verzeichnis geben in der Form mechanisch hergestellter Listen über die sonstigen Bestandseinheiten der OMKDK Auskunft: Kollegienhefte, Zeitschriften, ephemere Publikationen.

Die verschiedenen Reihen der Zugangsliste wurden von insgesamt 1536 Fabriken, Betrieben, Forschungs- und Konstruktionsinstituten sowie von Bibliotheken der technischen Universitäten und Hochschulen abonniert.

Das Verzeichnis, das schnelle Information über die Neuerwerbungen der OMKDK gibt, erfüllt eine nützliche Aufgabe. Man beabsichtigt, seine Wirksamkeit in der Zukunft durch eine differenziertere Erschliessung des reichen Materials zu steigern.

§§